

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko društvo klasičnih filologa
Institut Latina & Graeca

ZAPORKA NATJECATELJA:

--	--	--	--	--	--

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ LATINSKOG I GRČKOG JEZIKA

u kategoriji

LATINSKI JEZIK

za

KLASIČNE GIMNAZIJE

Ostvareni i maksimalni broj bodova:

I. Prijevod:

	20
--	----

II. Razumijevanje teksta:

	5
--	---

III. Gramatika i vokabular:

	15
--	----

IV. Civilizacija i povijest književnosti:

	10
--	----

Ukupni broj bodova:

	50
--	----

Članovi županijskoga povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

30. ožujka 2023.

I. PRIJEVOD

Prevedi tekst uz pomoć rječnika i komentara.

Gaius Iulius Caesar, De bello Gallico, I, 52-53

Nakon neuspjelih pregovora između Rimljana i germanskoga plemena Sveba dolazi do odlučujuće bitke kod grada Vezoncione.

Caesar singulis¹ legionibus singulos legatos et quaestorem praefecit, uti² eos³ testes⁴ suae quisque virtutis haberet⁵; ipse a dextro cornu, quod⁶ eam partem minime firmam hostium esse animadverterat, proelium commisit. Ita nostri acriter in hostes signo dato impetum fecerunt, itaque⁷ hostes repente celeriterque procurrerunt, ut spatium pila in hostes coniciendi non daretur⁸. Reiectis pilis comminus gladiis pugnatum est. At Germani celeriter⁹ ex consuetudine sua phalange facta impetus gladiatorum exceperunt. Reperti sunt¹⁰ complures nostri, qui¹¹ in phalangem insilirent et scuta manibus revellerent et desuper vulnerarent.

Ovaj dio teksta ne trebaš prevoditi, nego ga pokušaj razumjeti i odgovoriti na postavljena pitanja u drugom dijelu testa.

Cum¹² hostium acies a sinistro¹³ cornu pulsa atque in fugam coniecta esset, a dextro¹³ cornu vehementer multitudine suorum nostram aciem premebant. Id cum animadvertisset P. Crassus adulescens, qui equitatui praeerat, quod⁶ expeditior¹⁴ erat quam ii qui inter aciem versabantur, tertiam aciem laborantibus nostris subsidio misit. Ita proelium restitutum est, atque omnes hostes terga verterunt nec prius fugere destiterunt quam¹⁵ ad flumen Rhenum milia passuum ex eo loco circiter quinque pervenerunt.

KOMENTAR:

¹ **singuli** – pojedini

² **uti** = *ut*

³ **eos** – odnosi se na *legatos et quaestorem*

⁴ **testes** – predikativno (»za svjedoke«)

⁵ **uti eos testes suae quisque virtutis haberet** – poredaj: *uti quisque (sc. miles) haberet eos testes suae virtutis*

⁶ **quod** – uzročno

⁷ **itaque** = *et ita*; poveži s *repente* i *celeriter*

⁸ **ut spatium pila in hostes coniciendi non daretur** – poredaj: *ut non daretur spatium coniciendi pila in hostes*

⁹ **celeriter** – poveži s *phalange facta*

¹⁰ **reperti sunt** = *fuerunt*

¹¹ **qui** – odnosna rečenica s posljedičnim smislom; prevedi kao da su u njoj indikativi

¹² **cum** – adverzativno (»dok«)

¹³ **sinistro... dextro** – iz perspektive Germana; za Rimljane, koji stoje nasuprot, strane su obrnute

¹⁴ **expeditus** – slobodan (koji nije čime zauzet)

¹⁵ **nec prius fugere destiterunt quam** – poredaj: *nec destiterunt fugere prius quam*

PRIJEVOD

maks. 20

Prijevod prvoga dijela teksta napiši na predviđene crte, čitko i pisanim slovima!

[illegible]

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Odaberi jedan točan odgovor od ponuđenih.

1. Koju su prednost Germani iskoristili u svojem napadu na desnom krilu?

- A broj vojnika
- B kvalitetu oružja
- C vrstu terena

	maks. 1
--	----------------

2. Čiji je postupak doveo do preokreta u bitki?

- A zapovjednika konjaništva
- B zapovjednika pješastva
- C zapovjednika pomoćnih četa

	maks. 1
--	----------------

3. Koji je bojni red Rimljanima poslan kao pojačanje?

- A drugi
- B treći
- C četvrti

	maks. 1
--	----------------

4. Što su učinili germanski vojnici kad su bili nadjačani?

- A pobjegli su
- B predali su oružje
- C prešli su na rimsku stranu

	maks. 1
--	----------------

5. Koliko je rijeka Rajna bila udaljena od mjesta na kojem se vodila bitka?

- A oko 75 m
- B oko 750 m
- C oko 7.500 m

	maks. 1
--	----------------

	maks. 5
--	----------------

III. GRAMATIKA I VOKABULAR

Odaberi jedan točan odgovor od ponuđenih.

1. Kako glasi konjunktiv prezenta glagola **animadverterat**?

A *animadvertat*
B *animadvertet*
C *animadvertit*

	maks. 1
--	---------

2. Što je oblik **coniciendi** u sintagmi **pila in hostes coniciendi**?

A gerund
B gerundiv
C infinitiv

	maks. 1
--	---------

3. Kako zamjenica **quisque** glasi u genitivu singulara?

A *cuique*
B *cuiusque*
C *quisque*

	maks. 1
--	---------

4. Koji se od navedenih izraza može prevesti **napadajući**?

A *impetu faciente*
B *impetu facto*
C *impetum facientes*

	maks. 1
--	---------

5. Koji se od navedenih izraza može upotrijebiti umjesto **expeditior quam ii**?

A *expeditior eorum*
B *expeditior iis*
C *expeditior eos*

	maks. 1
--	---------

6. Kojim zavisnim rečenicama pripada rečenica **ut spatium... non daretur**?

A namjernim
B posljedičnim
C vremenskim

	maks. 1
--	---------

7. Koji veznik stoji u zavisnoj rečenici **Id cum animadvertisset P. Crassus adolescens...**?

A *cum concessivum*
B *cum historicum*
C *cum temporale*

	maks. 1
--	---------

8. Koja se konstrukcija ne nalazi u polaznom tekstu?

A ablativ apsolutni
B akuzativ s infinitivom
C nominativ s infinitivom

	maks. 1
--	---------

9. Kako prilog **acriter** glasi u komparativu?

- A *acrior*
- B *acrium*
- C *acrius*

	maks. 1
--	----------------

10. Koji su padeži u izrazu **nostris subsidio misit**?

- A ablativ i ablativ
- B ablativ i dativ
- C dativ i dativ

	maks. 1
--	----------------

11. Kako glagol **praeerat** glasi u futuru II?

- A *praeerit*
- B *prae fuerit*
- C *praesit*

	maks. 1
--	----------------

12. Kako se na latinskom kaže **pošaljimo**?

- A *mittamus*
- B *mittemus*
- C *mittimus*

	maks. 1
--	----------------

13. Koji je glagol sinonim glagola **reperio**?

- A *invenio*
- B *invideo*
- C *invoco*

	maks. 1
--	----------------

14. Kako nazivamo nizanje istoga veznika u rečeničnoj cjelini radi naglašavanja sadržaja (usp. ...*qui in phalangem insilirent et scuta manibus revellerent et desuper vulnerarent*)?

- A parenteza
- B pleonazam
- C polisindeton

	maks. 1
--	----------------

15. U polaznom tekstu vidimo da se glagol *iacio* u složenicama mijenja u *-icio* (*conicio, reicio*). Po analogiji, koji dio tijela možemo prepoznati u složenici **comminus**?

- A glavu
- B koljeno
- C ruku

	maks. 1
--	----------------

	maks. 15
--	-----------------

IV. CIVILIZACIJA I POVIJEST KNJIŽEVNOSTI

Odaberi jedan točan odgovor od ponuđenih.

1. Koliko je knjiga *Galskoga rata* Cezar osobno napisao?

A šest
B sedam
C osam

	maks. 1
--	----------------

2. Koji se vojskovođa u Galiji predao Cezaru, a potom bio pogubljen u Rimu?

A Ambioriks
B Ariovist
C Vercingetoriks

	maks. 1
--	----------------

3. U prvoj rečenici *Galskoga rata* čitamo kako je Galija podijeljena na tri dijela, od kojih po jedan nastanjuju Gali i Belgi. Za koji se narod navodi da stanuje u trećem dijelu?

A za Akvitance
B za Alobrožane
C za Arvernijane

	maks. 1
--	----------------

4. U kojem je mjesecu ubijen Cezar?

A u ožujku
B u svibnju
C u srpnju

	maks. 1
--	----------------

5. Gdje se nalazio Cezarov hram (*Aedes Divi Iuli*)?

A na Forumu
B na Kapitoliju
C na Marsovu polju

	maks. 1
--	----------------

6. U polaznom se tekstu spominje Publije Licinije Kras. Njegov otac Marko bio je uz Cezara i Pompeja član prvoga trijumvirata. Koji je narod Marku došao glave?

A Grci
B Iliri
C Parti

	maks. 1
--	----------------

7. Tko je proveo reformu rimske vojske?

A Katon
B Marije
C Sula

	maks. 1
--	----------------

8. Kako se nazivala toga koju su nosili maloljetni dječaci i viši državni činovnici?

- A *candida*
- B *praetexta*
- C *virilis*

	maks. 1
--	----------------

9. Koji od navedenih povjesničara nije živio u Cezarovo vrijeme?

- A Livije
- B Salustije
- C Svetonije

	maks. 1
--	----------------

10. Gdje se odigrala odlučujuća bitka građanskoga rata između Cezara i Pompeja?

- A kod Dirahija
- B kod Farsala
- C kod Zele

	maks. 1
--	----------------

	maks. 10
--	-----------------

RJEŠENJA:

I. PRIJEVOD (20 bodova)

Caesar singulis legionibus... praefecit	Cezar je pojedinim legijama na čelo postavio	1
singulos legatos et quaestorem,	pojedine legatske i kvestora	1
uti eos testes suae quisque virtutis haberet;	da ih svatko ima za svjedoke svojega junaštva.	1
ipse a dextro cornu... proelium commisit,	Sâm je na desnom krilu (s desnoga krila) zametnuo boj	1
quod... animadverterat	jer je [bio] opazio	1
eam partem minime firmam hostium esse.	da je ta strana neprijatelja najmanje čvrsta.	1
Ita nostri acriter in hostes... impetum fecerunt	Naši su tako žestoko navalili na neprijatelje	1
signo dato	na dani znak (kad je dan znak)	1
itaque hostes repente celeriterque procurrerunt,	i neprijatelji su tako iznenada i [tako] brzo istrčali	1
ut spatium... non daretur	da se nije davalo vremena (prostora)	1
pila in hostes coniciendi.	da se bacaju (za bacanje) koplja na neprijatelja.	1
Reiectis pilis	Odbacivši koplja (kad su koplja odbačena)	1
comminus gladiis pugnatum est.	iz blizine se mačevima borilo (vodila borba).	1
At Germani... impetus gladiorum exceperunt	Ali Germani su dočekali napade mačevima	1
celeriter ex consuetudine sua	brzo po svom običaju	1
phalange facta.	napravivši (tako što su napravili) falangu.	1
Reperti sunt complures nostri,	Našlo se (bilo je) više naših	1
qui in phalangem insilirent	koji su skakali na falangu	1
et scuta manibus revellerent	i rukama čupali štitove	1
et desuper vulnerarent.	i odozgo ranjavali (zadavali rane).	1

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA (5 bodova)

1 – A; 2 – A; 3 – B; 4 – A; 5 – C

III. GRAMATIKA I VOKABULAR (15 bodova)

1 – A; 2 – A; 3 – B; 4 – C; 5 – B; 6 – B; 7 – B; 8 – C; 9 – C; 10 – C; 11 – B; 12 – A; 13 – A; 14 – C; 15 – C

IV. CIVILIZACIJA I POVIJEST KNJIŽEVNOSTI (10 bodova)

1 – B; 2 – C; 3 – A; 4 – A; 5 – A; 6 – C; 7 – B; 8 – B; 9 – C; 10 – B